

Transkription Avsnitt 25 av Elevhälsopodden: Fritidshemmet med Sandra Jardemalm

Avskrift

Intromusik och inledning (Ljud från skolgård och gitarmusik)

Del 1 av intervjun

00:00:06 Sandra Jardemalm

Jag tänker att elevhälsa, alltså fritidshemmets verksamhet är ju väldigt mycket elevhälsa egentligen bara just att ta citatet meningsfull fritid, alltså en meningsfull fritid bidrar ju till en positiv hälsa.

Jag tänker att elevhälsan är det. Det är en stor del av fritidshemmet, men många gånger så kanske det är så att där man tänker elevhälsan så tänker man på elevhälsa och möten, elevhälsoteamet på skolan och så där och där kanske inte alltid fritidshemmen är en självklar del.

00:00:53 Stefan Boström

Hej och välkomna tillbaka till Elevhälsopodden, en produktion av Barn- och elevhälsan i Uppsala kommuns utbildningsförvaltning. Jag som pratar heter som vanligt Stefan Boström och är psykolog.

Vi är väldigt stolta och spända på att presentera ett nytt tema för några avsnitt framöver och det är tema elevhälsa på fritidshem. Fritidshemmet är ju en så viktig verksamhet där barn är en stor del av sin skoldag, men som vi tänker att det pratas för lite om. Särskilt när det kommer till elevhälsa och hur elever ska kunna ha det bra och utvecklas i skolan. Så vi är verkligen supersugna tillsammans med er lyssnare fördjupa oss i fritidshemsverksamheten och hur den hänger ihop med elevhälsa.

Vi har tre avsnitt planerade där vi bland annat kommer prata med en forskare som forskare om fritidshemsverksamheter. Vi kommer också ha med ett föräldraperspektiv samt vi kommer få höra personer som jobbar i fritidshem själva. Hur de tycker att det är hur de ser på elevhälsa.

Nu i det här introavsnittet, då ska vi försöka börja måla med den breda penseln för att liksom få en inflygning till vad är fritidshemmet? Hur kan vi förstå det utifrån ett elevhälsoperspektiv och därför så har jag med mig Sandra Jardemalm välkommen!

00:02:48 Sandra Jardemalm

Tack!

00:02:50 Stefan Boström

Jättekul att få den här stunden tillsammans med dig och prata om det här. Visst är det första gången som vi ses live? Är det det? Vi har setts på teams många gånger!

00:03:05 Sandra Jardemalm

Nja, vi sågs på SETT-mässan.

00:03:07 Stefan Boström

Mässan, just det.

00:03:07 Sandra Jardemalm

Om det räknas?

00:03:08 Stefan Boström

OK, ja ja. Men du jobbar i alla fall som utvecklingsledare med inriktning fritidshem i kommunen så du har liksom en central tjänst. För den som inte känner dig hur ser din bakgrund inom skolan ut?

00:03:32 Sandra Jardemalm

Ja, min bakgrund inom skolan och fritidshemmet ska jag väl säga. Jag har ju gått i skolan såklart. Men jag har också gått på fritidshemmet på det glada åttiotalet och sen utbildade jag mig igen direkt efter studenten och läste till lärare i fritidshem eller fritidspedagog som det heter då.

00:03:50 Talare 2

Gick barn- och ungdomspedagogiska programmet i Örebro och började jobba i Uppsala 2001 eller i Knivsta rättare sagt. Jag flyttade till Uppsala, men jag började jobba i Knivsta och jobbade där på en skola i 7 år tills jag fick barn.

Sen lämnade jag skolans värld under några år och jobbade inom kultur och fritid i Knivsta. Men där var jag ansvarig för fritidsklubben eller fritidsklubbar och flera jobbade mot flera skolor, men jobbade fortfarande med utvecklingsfrågor kring fritidsfrågor och drev bland annat fritidshems nätverket i Knivsta under en period.

00:04:24 Stefan Boström

Just det.

00:04:28 Sandra Jardemalm

Sen kom jag hit för 3 år sedan ungefär och börjar jobba på utbildningsförvaltningen, jobbade 3 månader på Johannesbäckes grundskola innan jag började jobba centralt.

00:04:37 Stefan Boström

Ja just det och nu är en stor del av det du gör att jobba med fritidshemsverksamheter och stöttar dem kan man säga. Kan du berätta lite mer om ditt uppdrag kring det i kommunen? Vad gör du?

00:04:53 Sandra Jardemalm

Ja, men jag är ju ute på ganska många skolor eller flera olika skolor och stöttar upp i utvecklingsarbetet på fritidshem. Jag driver och är med och leder fritidshemnätverket. Sen har vi en styrgrupp för fritidshem där vi jobbar med fritidshemsutveckling i stort i kommunen.

Så sen är det så att i det systematiska kvalitetsarbetet så skriver ju alla skolor verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser och jag är den som läser fritidshemsdelen och sammanfattar behoven i kommunen.

00:05:22 Stefan Boström

Just det. Det var en hel del olika saker. Nu ska vi se om jag kan komma ihåg dem. Ja, men fritidshems nätverk, berätta lite mer om det. Vad är det för någonting?

00:05:34 Sandra Jardemalm

Vi har, det har ju förändrats ganska mycket under pandemin. Innan pandemin så träffades man i grupper fysiskt ute på skolor och då var det olika områden som träffades och man utbyter erfarenheter med varandra. Under pandemin så fick man ju inte ses, så då utvecklade det lite grann till att det har blivit lite mer föreläsningar kopplat till diskussioner och erfarenhetsutbyte.

Så det har varit olika teman. Nu har det varit under ganska lång tid mycket tema kring lärmiljöer, NPF och fokus på elevhälsa.

00:06:08 Stefan Boström

Då är ja, men det jag tänker att det jag tycker det låter som ett bra forum för att ofta får ju fritids, när resten av skolan gör utvecklingsinsatser eller har föreläsningar, då kanske inte fritids kan vara med i alla fall inte alla kan vara med. Men det låter som att det här nätverket, det är för fritidshems personal.

00:06:30 Sandra Jardemalm

Det är bara för fritidspersonal.

00:06:32 Stefan Boström

Ja och det är fokus på dem och deras utmaningar liksom.

00:06:37 Sandra Jardemalm

Ja och de får då också mötas, vi kör breakoutrooms, vi ses digitalt nu då fortfarande och det har gjort, alltså det finns fördelar med det digitala och det fysiska. Men det digitala har ändå gjort att fler har kunnat närvara. När man träffas fysiskt så är det många som inte kan komma. Det är långa avstånd, det är mycket tid som går åt och så. Men i det digitala så har många kunnat närvara, vilket är roligt. Sen har det ju också varit så att de små föreläsningssatser som vi gör under de här nätverksträffarna de spelas ju in, så även om man inte kan delta det händer någonting eller man kanske skickar en representant som är med på nätverksträffen, så kan man ta med sig det tillbaka. Man har fortfarande föreläsningen kvar, så det har varit uppskattat, tror jag.

00:07:20 Stefan Boström

Just det, ja men då har ni verkligen försökt göra det tillgängligt för alla utifrån att man jobbar fritidshem där man behöver vara tillgänglig och vara på plats liksom. Och det gör stor skillnad om det är en person borta kanske?

OK, nu ska vi se. Du sa också någonting om att du stöttar enskilda fritidshem i utvecklingsinsatser. Vad kan det vara som de gör? Jag är inte så insatt i det.

00:07:52 Sandra Jardemalm

Det är ju så att vi har ganska många skolor i Uppsala som saknar legitimerade lärare i fritidshem och enligt skollagen så ska vi ju, så ska man ju ha legitimerade lärare i fritidshem på skolorna.

Så att där har det väl blivit så att jag hjälper till mycket med systematiska kvalitetsarbetet, lyfter vad är fritidshemmets uppdrag för det har ju också förändrats genom åren om jag tänker tillbaka på

glada åttiotalet när jag gick på fritidshemmet så såg uppdraget för mina fritids, för de fritidspedagoger som ledde min verksamhet annorlunda ut mot hur det är idag. Så det är väl en stor skillnad i det och där behöver man liksom förtydliga många gånger vad uppdraget faktiskt innebär. Lyfta läroplanen och så, så det är mycket det jag gör när jag är ute på skolorna, att synliggöra uppdraget.

00:08:43 Stefan Boström

Och nu kan inte jag då så här sammanfatta det i mitt huvud så här. Vad är egentligen fritidshemmets uppdrag utifrån läroplanen, alltså bara i grova drag.

00:08:55 Sandra Jardemalm

Ja, fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande och de ska erbjuda en meningsfull fritid om man ska sammanfatta det. Sen finns det ju, läroplanen har eller fritidshemmet har ju nu ett eget kapitel i läroplanen där som också ska följas. Sen har ju kapitel ett och två i läroplanen gäller ju också för fritidshemmets del.

00:09:16 Stefan Boström

Ja, just det just det.

[Paus med musik och barn som pratar om fritidsklubben](#)

00:09:20 Barn

Jag brukar vara på min fritidsklubb, oftast på lov och ibland på vardagar. På lov så brukar jag oftast vara där för att det är fler kompisar som kommer lite på lov och för att dom anordnar roligare saker.

[Del 2 av intervjun](#)

00:09:38 Stefan Boström

Men om vi ska börja flyga in lite grann till det här med elevhälsa och elevhälsoarbete. Vad tänker du att elevhälsoarbete på fritids kan innebära? Alltså hur skulle du välja och tolka det?

00:09:56 Sandra Jardemalm

Jag tänker att elevhälsa, alltså fritidshemmets verksamhet är ju väldigt mycket elevhälsa egentligen bara just att ta citatet meningsfull fritid, alltså en meningsfull fritid bidrar ju till en positiv hälsa.

Jag tänker att elevhälsan är det. Det är en stor del av fritidshemmet, men många gånger så kanske det är så att där man tänker elevhälsan så tänker man på elevhälsa och möten, elevhälsosteamet på skolan och så där och där kanske inte alltid fritidshemmet är en självklar del. Men de utför en stor del av arbetet. Så det är ju viktigt att inkludera fritidshemmet och personalen och framför allt titta på eleven för elevhälsoarbetet är ju eleven och elevens hela dag man behöver titta på.

00:10:57 Stefan Boström

Just det ja, men precis och jag menar när vi försnackade inför det här samtalet så påpekar du liksom att ja, men att det ibland är det till och med så att vissa elever går längre tid i fritidshemmet än vad de går i skolan.

00:11:15 Sandra Jaremalm

Mm, så kan det vara alltså särskilt om man går i de lägre åldrarna så kan det ju vara så. Det finns fritidshem som öppnar kl. 06 på morgonen och stänger 18.30 och skoldagen är ju inte mer än 6 timmar, kanske.

00:11:30 Stefan Boström

Precis men, finns det? Det känns ju jätteviktigt då att man behöver hitta strukturer eller arbetssätt för att göra, dels göra elevhälsa, men också att samverka med inom citationstecken elevhälsan, alltså de stödfunktioner som finns. Har du exempel på när skolor har gjort det? Att man har fått ihop hela skolan med fritids?

00:12:04 Sandra Jardemalm

Alltså, det finns absolut exempel på där det fungerar. Jag kan inte ge ett exempel precis just nu på en skola så där på rak arm, men det finns skolor där man får ihop det och där man ser elevens hela dag och där man liksom har en samverkan mellan de olika yrkeskategorierna. Det är väl också där man har fått till den här samverkan som det fungerar. Men på många skolor är det svårt att få till den där samverkan, alltså alla har olika förutsättningar. Det kan handla om att man har, ja men läget på skolan kan påverka hur situationen i personalgruppen ser ut och så. Man har olika förutsättningar att få till det.

Men visst absolut, den organisatoriska delen är ju superviktig för att för att få till mötet. Och hur man liksom samverkar mellan, inte bara med elevhälsan, utan generellt liksom kring elevernas hela dag och alla som ser eleverna under en dag. Hur samverkar vi? Hur pratar vi, hur reflekterar vi, hur utvecklar vi och hur kommer vi vidare för att göra det så bra som möjligt för eleven.

00:13:21 Stefan Boström

Men vad kan det vara för saker? Om man tänker elevens hela dag, vad kan det vara för saker som man behöver samverka kring?

00:13:29 Sandra Jardemalm

Jag tänker om vi om vi backar lite så tänker jag att fritidshemmets uppdrag är också att man ska utgå ifrån elevens behov och intressen. Elevens behov behöver man ju liksom på något sätt ta reda på. Och det är ju också en sådan sak som man kan ta reda på i samverkan. Läraren kanske ser vissa behov som du inte ser på fritis. Det finns ju elever som fungerar jättebra på fritidshemmet, men som inte fungerar lika bra i skolan, vad är det fritidshemmet gör som gör att det fungerar bra? Ja, visst fritidshemmet har ju inte krav på samma sätt. Fritidshemmet är inte en obligatorisk skolverksamhet på det sättet. Så att kraven som ställs i skolmiljön kan ju vara det som gör att eleverna inte fungerar i skolan men kan man ta lärdom av varandra? Vad är det som gör att en elev fungerar i skolan men inte på fritidshemmet?

Ja, det kan ju naturligtvis vara så att en elev har ansträngt sig hela dagen och sen när eftermiddagen kommer så är energin slut. Men hur kan man liksom ändå? Finns det någonting som man kan göra? Vad är det som gör att det fungerar i vissa situationer och andra inte? Och här tror jag man behöver ta hjälp av varandra och finns inte organisationen och tiden för den dialogen? Då blir det svårt och det är ju där man kan se att de skolorna som har fått till den där dialogen där fungerar, också elevhälsoarbetet bättre.

00:14:53 Stefan Boström

Just det! Men kan det vara saker som, jag försöker tänka mig en elev liksom så här. Kan det vara saker som övergångar till exempel som man behöver prata om?

00:15:07 Sandra Jardemalm

Absolut och övergångarna är ju generellt sett ett stort problem för många elever. Och jag tänker att där ser du också väldigt olika ut. Hur övergången ser ut mellan skola och fritidshem. Men jag är ju lite, jag vet ju att det finns många som många som jobbar med bildstöd till exempel under skoldagen och sista bilden på dagen är: nu går vi hem. Men barnen går kanske inte hem. Nej, eleverna barnen är kvar och kanske 3 timmar till, men vissa elever går ju hem såklart. Här behöver man ju ha någon form av, går hem eller gå på fritids.

Det finns ju också många, nu tycker jag man har blivit väldigt mycket bättre på att bygga upp den här strukturen på fritidshemmen och tycker jag ser färre och färre tavlor som den här går hem på sista bilden. Det är ganska ovanligt att man ser det idag. Men det finns och det var inte så länge sen vi deltog på en på en föreläsningdag där det faktiskt också framkom att man sjöng sången: Tack och adjö för idag, liksom. Ja, men vad händer sen? Och den reflektionen liksom. Det var många då som tänkte att eleverna går ju inte hem liksom, de är kvar.

00:16:27 Stefan Boström

Nej just det. Ja, men precis som det blir väldigt talande där och då? Nej, men nu då sitter jag tänker på lösningar liksom. För jag har också sett, dels mina egna barn har gått på fritids tidigare, men jag har sett i skolor att det finns, då kanske fritids har en Whiteboard med liksom visuellt stöd och så. Men jag tänker som barn kanske man hade velat se det när man kollar på sin skoldag, alltså för att få en hel skoldag så, för som sagt, det är ju inte slut. Även om jag vet att nu ska jag ha matte och sen ska jag ha svenska så kanske jag hade velat se, vad händer på fritids idag? Jag är i skolan eller tänker jag fel där eller?

00:17:15 Sandra Jardemalm

Nej, alltså jag har en liten historia. För många år sedan så hade jag en pappa i fritidsgruppen, där jag jobbade. Han var lite grann min idol på den tiden, men hans barn var på skolan långa dagar och de pendlade. Det var liksom så livet såg ut, men vi hade också då många olika utskick. På den tiden så hade man ju liksom inte unikum och så det här i många år sedan. Men vi skickade hem brev, vi skickade hem, kalendarium, vi skickade hem aktivitetslappar och så där vad som hände och så där.

Och han sa till mig vid ett tillfälle, att vet du Sandra: -Jag lämnar mitt barn här kl. 7 och jag hämtar honom kl. 5 på eftermiddagen. Jag bryr mig inte om när ni gör vad, men jag förväntar mig att ni tar hand om mitt barn på allra bästa sätt under hela dagen. Jag tyckte det var så talande på något sätt för att han brydde sig inte om vi hade fritidsgympa klockan kl. 15 eller om det var idrott i skolan klockan kl. 10 utan, jaha han ska ha med sig idrottskläder på idrotten. När han har idrott, det var liksom inte viktig information och han vill liksom att vi tar hand om hans barn på allra bästa sätt under hela dagen.

00:18:29 Stefan Boström

Just det ja. Fint.

00:18:35 Sandra Jardemalm

Ja, jag tyckte om den kommentaren och vi jobbade sen utifrån det är ganska mycket med hur kan vi samordna oss? Hur kan vi underlätta för vårdnadshavare faktiskt att se hela dagen. För sen är det ju

viss skillnad, alltså den idrotten på förmiddagen i skolan är ju obligatorisk. Medan idrotten på fritids den är valbar, så det är ju en viss skillnad. Men hur? Hur kan vi synliggöra det här för vårdnadshavare och för elever så att man liksom förstår vad är det som är obligatoriskt och vad är det som vi gör för att det faktiskt är viktigt, kanske för hälsan, för utvecklingen eller lärandet eller så.

00:19:12 Stefan Boström

Återhämtning till exempel kan det ju vara också. Men vad gjorde ni då, jag blir nyfiken?

00:19:18 Sandra Jardemalm

Nej, men vi hade ju ganska mycket dialog, läraren och jag som jobbade i klassen. Vi försökte liksom ändå samordna oss men det var ju svårt att få till. Vi bantade ner informationen många gånger och vi såg ofta till att hade man en jobbig dag på förmiddagen, man visste om att man skulle göra massor med olika jobbiga saker teoretiskt, då såg man till att man hade fysiska aktiviteter på eftermiddagen. Så att vi försökte liksom anpassa hela dagen till att fungera.

00:19:49 Stefan Boström

Ja ja, men det var väl en väldigt bra bild av hur man ser hela dagen liksom precis, att man ser till och kanske kollar så att elevernas energi ska räcka för hela dagen till exempel, liksom? Ja, det är ju väldigt bra, tänker jag.

Men du nämnde ju att när du pratar om ditt uppdrag, så nämnde du det här med verksamhetsplaner och att fritids har fritidshemmen har en egen verksamhetsplan, stämmer det?

00:20:24 Sandra Jardemalm

Nej, de ingår ju i skolornas verksamhetsplaner. Varje skola ingår i alltså fritidshemmen. Det finns en del i verksamhetsplanerna som handlar om fritidshemmet.

00:20:35 Stefan Boström

De har en egen flik kanske i excelarket, det har jag sett.

00:20:41 Sandra Jardemalm

Just det, men sen skrivs det en separat kvalitetsrapport.

00:20:45 Stefan Boström

Just det, för hela kommunen?

00:20:48 Talare 2

Ja det skrivs ju alltså för grundskolan, men sen så skriver jag också en för fritidshemmets del.

00:20:54 Stefan Boström

Just det just det. Ja, men jag var nyfiken och för dig so som läser alla och har ett fågelperspektiv. Kan du se några mönster i vilka utmaningar som är vanliga att fritidshem har, som de identifierar i verksamhetsplanen liksom?

00:21:14 Sandra Jardemalm

I organisationen är ju en stor del, alltså hur får man till det här mötet mellan de olika yrkesgrupperna? Det är ju en stor utmaning. Men sen är det ju liksom att få till systematiken i arbetet, få till tiden att räcka för att få till systematiken helt enkelt i kvalitetsarbetet.

Sen är det väldigt olika, alltså. Skolorna har som sagt väldigt olika förutsättningar och utvecklingsbehov. Det ser väldigt olika ut och man har kommit olika långt. Det är ju också så som jag var inne på innan det. Det är svårt att hitta utbildade lärare i fritidshem. Jag tror att hälften av skolorna i Uppsala kommun saknar lärare i fritidshem. Så det är ju också en utmaning i sig. Sen finns det skolor som har flera utbildade lärare i fritidshem också så det är ju väldigt spridda skurar så.

Men jag tror att organisationen för att få till samverkan och få till få till utvecklingsarbetet generellt är det som är den stora utmaningen för många. Att få resurserna att räcka.

00:22:21 Stefan Boström

Just det och hur du sa det här, hur man ska få till möte med resten av skolan. Men hur har? Du behöver inte nämna namn, men liksom hur har fritidshem som lyckats knäcka den nöten? För jag tänker så här. Ja, men det är ju helt uppenbart att det finns väl för få lärare i fritidshem totalt sett? Det finns för få i våra verksamheter även fast det är lagkrav. Så liksom resurserna, det är en utmaning, men bortsett från det hur kan man lösa det alltså? Hur kan man få till en kvalitativ fritidshemsverksamhet? Det är tiotusen kronorsfrågan du får nu!

00:23:03 Sandra Jardemalm

Ja och det är jättesvårt att svara på så här snabbt. Men alltså, jag tror att den stora nöten är att man verkligen har ett elevfokus och sen att man liksom ändå försöker hitta en organisation där man kan stötta varandra och där man kan liksom, men man hjälps åt med olika uppdrag. Sen är det ju snävt på skolorna, alltså lärarna har det jättetuft, fritidspersonalen har det jättetuft och rektorerna har det jättetuft också. Det är ju en svår situation, men har man det där elevfokuset ändå att vad är det som är bäst för eleverna och få till det där mötet? Jag tänker rastverksamheten är ju en sådan aktivitet som många liksom. Jag tänker att de flesta skolorna i Uppsala har lyssnat på Visättraskolan och hur de har jobbat med fritidshemmet och hur de har jobbat med samverkan och hur de jobbar med rastverksamhet och hur man liksom lyfter det så. Och jag tänker att rasten är ju ett sådant här klockrent exempel på där man kan se att fungerar det på rasten i det sociala och där man får ut och röra sig så fungerar det också bättre på lektionerna.

Men på många skolor så kanske det är fritidspersonalen som hanterar rasten och är ute på rastaktiviteter. Men det innebär ju också att det där lilla mötet vid kaffemaskinen, som kanske också kan vara viktigt, det kanske är just där man hinner växla de där viktiga orden, de mötena får man då inte heller till.

Där man liksom har en balans i att man åtminstone får till några små träffar där man kan ses och reflektera över elevernas situation. Där bör prioriteras tänker jag och att man inte bara isolerar att alltså att fritidspersonalen behöver planera sin verksamhet. Absolut, men man behöver också få tid att tillsammans med lärare och elevhälsa diskutera om eleverna.

00:25:04 Stefan Boström

Just det, är liksom inte en separat del, en separat organism som sköter sig själv, utan det är en del av skolorganismen eller vad man ska säga.

00:25:15 Sandra Jardemalm

Och sen är det ju så tänker jag att vi har pratat om det ganska mycket att flera skolor kanske har behövt för att forma uppdraget. Alltså uppdraget har ju förändrats och för att liksom synliggöra det och utbilda personal i vad uppdraget innebär så kanske man har behövt separera verksamheten under en period. Men nu kanske man är redo att ta ett steg till. De skolor som är redo behöver liksom gå vidare och det har ju, det finns ju skolor som har gjort för länge sen som redan är där, men för de skolor som inte har kommit dit än så är det kanske nästa steg.

00:25:50 Stefan Boström

Ja, men precis. Samarbete och samverkan känns som ett ledord som du lyfter fram och då sitter jag och funderar här. Återigen, om man liksom lägger bort andra behov som till exempel att alla behöver få ut rast. Alltså, jag menar verkligen det måste, det är ju jätteviktigt, men jag tänker. Men jag bara testar en tanke så att till exempel. Att man ser att man är, om man ändå tänker att fritids är en typ av verksamhet då skolan en annan, att man ändå kanske är lite grann i varandras verksamheter och att det kanske kan bli någon slags korsbefrukning där att läraren ser vad som händer och hur fritidshemsläraren kanske gör på rasten eller någonting som den har planerat. Att få se sina elever i andra miljöer och kanske på samma sätt att personalen på fritidshemmet kan vara i klassen.

Jag vet inte, kan blir det för mycket att hela tiden vara i varandras verksamheter. Eller vad är din erfarenhet?

00:27:03 Sandra Jardemalm

Alltså jag, jag tror man behöver för att orka som pedagog idag så tror jag man behöver försöka hålla sig till sin verksamhet, men jag tror också att det finns absolut att man liksom kan se. Någon gång ibland vara i andra situationer och då tänker jag rasten igen som ett exempel att det finns där det bara är fritidshemmets personal som är ute på rastaktiviteter eller ute på rastvärd så tänker jag att där missar ju också lärare situationer som pågår. Man missar det sociala samspelet som pågår i en friande miljö som också som också är viktigt.

00:27:50 Stefan Boström

Just det ja, men det känns bra att du är tydlig även mot mig när jag testar mina tankar som kanske inte är så här, jag har inte tänkt klart dem och då hör då hör jag det också att det som du sa innan att man behöver förtydliga fritidshemmets uppdrag. Det det känns jätteviktigt, så vad är vårt kärnuppdrag? Det är inte att bara vara ett stöd till skolan, utan det finns ett eget uppdrag med sin egen rätt, verkligen.

Och när man då är tydligare för sig själv och sina kollegor och kanske resten av skolan. Det här är fritidshemmet uppdrag. Då kan man kanske samarbeta mer kring det som är beröringsytan kan man tänka så?

00:28:35 Sandra Jardemalm

Absolut.

00:28:38 Stefan Boström

Nu fick jag ihop det kanske? För en stund.

00:28:40 Sandra Jardemalm

Men alltså. Det är ju så att fritidshemmet ska ju också komplettera skolan och jobba med innehållet i läroplanen på ett kompletterande sätt, men jag tänker också att. Det som många gånger ställer till

det är ju att fritidshemmet är ju inte obligatoriskt. Alla elever går inte på fritidshemmet medan skolan är en obligatorisk verksamhet. Så det blir ju det här fritidspedagogiska sättet, det vävs många gånger in i skolans arbete. Men man kan ju fortfarande fortsätta med vissa saker på fritidshemmet.

00:29:18 Stefan Boström

Just det, man kan ta det vidare. Men inom en annan form, liksom så. Bra diskussion, det hjälper i mitt tankearbete.

[Paus med musik](#)

[Del tre av intervjun](#)

00:29:37 Stefan Boström

En annan sak som jag har funderat lite grann på, det är ju de här eleverna som då behöver extra stöd, alltså kanske extra anpassningar eller särskilt stöd om vi ska liksom hålla oss till formalia. Inte alltid, men ganska ofta tänker jag att de också behöver mera stöd i fritidshemmet. Och då tänker jag så här och det kanske verkligen är en fråga när man tittar in genom dörren på fritids från en som inte gör det så ofta. Förekommer det att man pratar om extra anpassningar och särskilt stöd i fritidshemmet.

00:30:17 Sandra Jardemalm

Ja men det gör det absolut, men det kanske inte lika vanligt att man får stöd i fritidshemmet på samma sätt som man får i skolan. Där pratar man kanske också mer organisatoriskt att en pedagog behöver liksom vara mer med en elev. Men det kanske egentligen i organisationen inte är så det är sagt, men det är så det blir i praktiken. Så där tycker jag nog ändå att pedagogerna formar sig ganska bra utifrån behoven som finns.

Men det är en svår fråga. För det kan också vara så att många av de eleverna som har väldigt stort behov i skolan har ett annat behov på fritidshemmet som inte är lika, hur ska jag säga, alltså när man sitter med undervisningen på det sättet om man sitter med ämnen och man jobbar i böcker kanske eller på olika sätt. Men på fritidshemmet så kanske det handlar om att det är en elev som behöver komma i ett socialt sammanhang och man kanske behöver bjuda in andra elever i gemenskapen och så då är man ju inte kanske en mot en på samma sätt. Men måste ändå tänka att jag behöver vara med den här eleven men jag måste också bjuda in andra.

00:31:47 Stefan Boström

Kan man tänka att man, för du nämnde någon gång tidigare att ni i det här fritidshems nätverket har fokuserat ganska mycket på tillgänglig lärmiljö. Kan man tänka att det finns en vits med att tänka att man utformar verksamheten särskilt med de eleverna som behöver extra stöd i åtanke, men att det kanske hjälper alla elever.

00:32:14 Sandra Jardemalm

Det är ju så vi har jobbat i nätverket och jag tror att det är så de flesta skolor jobbar.

00:32:23 Stefan Boström

Just det, så kan du nämna någonting för mig då återigen, som har mera av ett vårdnadshavare perspektiv på fritids än ett professionellt perspektiv. Då kommer man ju in i liksom kapprummet och så ser man tavlan och så tänker man över den som psykolog eller som förälder så och pratar med ens barn om det. Men där kan man ju ha sett tavlor som är mer begripliga eller mindre begripliga.

Men finns det andra exempel på hur man har lyckats jobba med tillgänglig lärmiljö på fritids, alltså bortom kapprummet och det jag ser som vårdnadshavare?

00:33:08 Sandra Jardemalm

Jag men alltså, återigen. Vi kommer tillbaka till organisationsfrågan. Ofta så organiserar ju fritidshemmet grupperna, alltså man organiserar eleverna i grupper för att det ska fungera och då kan ju de här grupperna och konstellationerna se olika ut. Fritidshemmen har ju sällan kanske egna lokaler. Man kanske är i ett klassrum och här har en grupp i ett klassrum och där har man en aktivitet och att man liksom ändå har ett tänk kring de här aktiviteterna.

Det kanske man inte som förälder ser att det finns liksom en tanke bakom de olika aktiviteterna och de olika sätten att organisera, men att det kanske många gånger är för vissa elevers bästa, men det gynnar alla. Sen är det ju de här övergångarna som också hanteras på olika sätt, alltså på vissa skolor så kanske det är så att en lärare i fritidshem går in i klassrummet och tar över direkt efter att läraren säger hej då. Så tar man över direkt liksom och på andra skolor är det eleverna som går till fritidshemmets lokal om man nu har liksom någon hemvist för fritidshemmet och så går man dit.

Det ser ju olika ut liksom. Våldigt, väldigt olika. Men jag tänker att organisationen och strukturen och det du ser på tavlan kan nog många gånger också synas i verksamheten om man liksom går in och synar verksamheten. Att en bra tavla, då har man ofta också en bra organisation bakom den.

Men jag brukar också säga att det är väldigt många som jobbar på fritidshemmet som har en otroligt tydlig struktur i sina huvuden. Det ser väldigt tydligt ut alltså. Man vet precis hur en dag på fritids är och man tänker att barnen vet också hur en dag på fritids är och det vet de ofta, men så finns det ju de elever som inte vet som inte riktigt har koll på nära äter vi mellanmålet och vilken tid börjar den här aktiviteten? Och där finns det ju exempel på skolor som inte haft de här tydliga tavlorna, men som sedan de införde dem ändå inser att tjetet på mig som pedagog minskar. Nu vet eleverna att vi äter mellanmål halv tre till exempel och då är det så det. Man tydliggör vissa saker.

00:35:32 Stefan Boström

Just det. Det har en lugnande effekt helt enkelt också.

00:35:42 Sandra Jardemalm

Ja, just det.

00:35:44 Stefan Boström

Ja, men nu känner jag mig liksom lite, liksom blivit lite uppvärmd tänker jag i fritidshemmet så där efter att ha haft det här snacket med dig och då blir jag ju lite mer nyfiken på att liksom besöka ett fritidshem. Nu är mina barn större än så, så jag försöker hitta något professionellt sammanhang. Jag kan inte bara komma in på något random fritidshem. Det vore obehagligt.

Men jag blir nyfiken på då. Hur man kommer in och se om man ser de här mönstren till exempel. Jag blir nyfiken på hur ser samarbetet mellan skolan och fritids ut? Ja det känns spännande helt enkelt tycker jag.

00:36:32 Sandra Jardemalm

Det är väldigt olika hur det ser ut och det betyder inte att. Alltså man kan ha ett väldigt bra fritidshem, men ett bra fritidshem ser väldigt olika ut. Ja så det är intressant att se hur man har löst det på olika ställen.

00:36:52 Talare 3

Ja verkligen. Nej, men jag tänkte så här som en liten avslutningsfråga till dig som vurmar för fritidshemmet och för den pedagogiken. Vad har du någon tanke om? Vad fritidshems pedagogik och praktik kan lära skolans verksamhet alltså. Vad, vad kan man göra bättre i skolan om man tänker som en lärare i fritidshem?

00:37:25 Sandra Jardemalm

Alltså? Jag tänker att. Tittar man tillbaka genom åren så tycker jag att väldigt mycket av fritidspedagogiken har kommit in i skolan. Jag tänker att det är en hel del fokus på det sociala, man tittar på de frågorna och man värderar dem högre idag än vad man gjorde förut. Så jag tänker att mycket av fritidshemspedagogiken finns där man gör saker på ett lite mer lustfyllt sätt idag. Så jag tänker att det har kanske redan skett.

Jag tänker att man behöver fortsätta jobba med även snarare att ändå lyfta värdet på det som sker på fritidshemmet. Det är också en del av utvecklingen. Det är också lärande som sker, alltså lärande sker ju hela tiden. Det sker inte bara i skolan, inte bara på fritidshemmet eller så, utan lärandet sker ju hela tiden. Men skolan är ju ansvarig för det som sker under skoldagen och då är fritidshemmet en del av skoldagen som skolan är ansvarig för. Och där behöver vi bli bättre på att synliggöra vad är det som sker där och hur kompletterar vi skolan? På vilket sätt gör vi det och verkligen synliggöra det.

Det tror jag är, ju bättre fritidshemmet blir på att synliggöra vad man gör och hur man bidrar desto högre status tror jag verksamheten kommer att få.

00:38:58 Stefan Boström

Fint, det blir ett bra slutord tycker jag.

Jag är jätteglad verkligen att vi har fått den här stunden och jag tänker att det har blivit för mig i alla fall blivit den här inflygningen i fritidshemmet och elevhälsan som vi planerade på redaktionen. Så det känner jag mig jättenöjd med verkligen och i kommande avsnitt då kommer vi bland annat intervju en forskare som jag nämnde och bara som en liten teaser, hon och hennes kollegor forskar bland annat om sociala samspelet och den utveckling som sker för elever i fritidshemmet och bland annat kring det de kallar för social exkludering. Och där kan ju kan personalen och lärarna motverka det och skapa social inkludering för alla elever i fritidshemmet. Så det tycker jag ska bli en jättespännande intervju att gå vidare med att verkligen fördjupa oss i den forskningen.

Men så det blir jättespännande tycker jag. Men så jag vill tacka dig för att du tog dig tid och delade med dig också Sandra.

00:40:24 Sandra Jardemalm

Tack för att jag fick komma.

00:40:25 Stefan Boström

Ja och jag vill tacka alla andra som medverkar till att göra podden. Som klipper, som kommer med idéer och till innehåll och så där.

Och på Elevhälsopodden så är ju vår slogan och mission elevhälsa för alla och därför skulle vi bli jättegglada om du som lyssnar och tyckte att den här podden var intressant delade den med dina kollegor och kanske också vänner. Kanske finns en annan vårdnadshavare ute som skulle kunna

lyssna på det här avsnittet och få en fördjupad förståelse för ens barns tid i fritidshemmet. Det vore spännande. Ja, men så att vi vill ju att fler ska få upp ögonen för hur vi kan utveckla skolan genom att jobba med elevhälsa helt enkelt.

Och framöver så är det ju vad det gäller fritidshemmet som vi kommer fokusera på. Så tack för att ni lyssnade så ses vi i nästa avsnitt. Hej då.

[Avslutningsmusik](#)